

HERÄTTÄJÄ-YHDISTYS
PL 21, 62101 LAPUA
Puh. (06) 433 5700
www.h-y.fi
www.herattajajuhlat.fi

Lauantai 9.7.2016
Päiväseurat klo 13.00, juhlapuhe
Jukka Hautala

Hyvä kuulija,

Kain ja Abel

Paratiisin alkukuvan yllä leijuu järjestys, rauha, runsaus ja tyven (1. Moos. 2:4–25). Ihminen ei pääse nauttimaan tuosta auvosta pitkään. Hänet laitetaan tien päälle ja lintukoto sulkeutuu (1. Moos. 3:1–24). Ihmisen ongelmat kasvavat: veljekset, Kain ja Abel, tuhoutuvat kateuden aiheuttamaan riitaan — sivumennen sanoen, latinankielinen Raamattu (Vulgata) kutsuu Abelia "pastoriksi" eli paimeneksi ja Kainia "agricolaksi" eli maanviljelijäksi. Abel kuolee ja Kainista tulee — ei vain vaeltaja, nomadi — vaan karkotettu ja kirottu. Kainin kerrotaan asettuneen "Edenistä itään", pakolaisten maahan. (1. Moos. 4:16).

Yksi maa, kaksi kohtaloa, kaksi elämäntapaa. *Vaeltava* ihminen ja *paikalleen asettunut* ihminen. Löydätkö itsesi jommastakummasta joukosta? Onko maa jalkojesi alla oma, tuttu ja rakas? Vai tuntuuko siltä, että se joko polttee tai pakottaa liikkeelle? Onko oma elämänhistoriasi sisältänyt peräkkäisiä vaiheita vaeltelun ajasta ja paikalleen asettumisesta?

Raamatuntutkijoiden joukosta on esitetty näkemys, että Kainin ja Abelin kilpailussa ja kohtalossa olisi ollut kysymys maanviljelys- ja paimentolaiskulttuurin yhteentörmäyksestä. Alkukertomuksessa Jumala tuntuu katsovan suopeammin Abelin edustaman paimentolaiskulttuurin puoleen ja ihastuneen lampaanlihan käryyn enemmän kuin viljan ja kasvien tuottajan, Kainin, tuomisiin.

Ollaan peruskysymyksen äärellä: minkälainen elämäntapa ansaitsee mielestämme Jumalan siunauksen? Mahtuvatko tähän maailmaan yhtä aikaa vaeltavat nomadit ja paikalleen asettuneet omistajat? Moni taho ilmoittautuu oikean elämäntavan edustajaksi. Tai kadehtii, tai pelkää toisenlaista tapaa olla ja elää. Joku näkee menestymisessä Jumalan siunauksen. Joku kiittää ja toinen kiroaa osaansa. Voi olla, että paikalleen asettuneita häiritsevät tonteille tulevat nomadit, koska tullessaan he tuovat mukanaan tuntemattomia tapoja ja rikkovat vakiintuneet kuviot. Tai jossakin otetaan maita haltuun, paalutetaan rajat ja ajetaan liika väki tien päälle. Kateudesta, pelosta ja omastaan kiinni pitävä ihminen on ollut valmis vaikka tappamalla raivaamaan kilpailijansa pois. *Siksi ihmiskunnan ongelma ei ole kahden maan kansalaisuus — vaan se, mahtuvatko kaikki kansalaisuudet yhdelle ja samalle maalle: tälle ainoalle kamaralle.* Näin Kain ja Abel elää meissä.

Eurooppa ja omistajat

Läntistä elämänmuotoamme on leimannut omistajuus ja paikkauskollisuus. Eurooppa on luonut runsaan ja historiallisen kerroksen sisältävän kaupunki- ja maaseutukulttuurin. Kulttuurin rakentuminen on perustunut omistamiselle ja toisaalta laeille, jotka suojaavat ja säätelevät omistamista. Läntinen oikeus on vähitellen antanut yhä useampien omistaa ja kartuttaa omaansa — lainsuojaamana.

Paratiisi on alkanut rakentua ihmisten sopimusten varaan uudelleen. Maanviljelykulttuurin väistyessä ihmisten omakotitaloja ympäröivät puutarhat ovat kuva paratiisista. Luodut oikeusrakenteet ovat yksittäistä omistajaa suurempia omistamisen oikeuden turvaajia. Jotkut kansallisvaltioista ovat parhaimmillaan voineet lähestyä paratiisinomaista tilaa, jossa runsaus, rauha ja yltäkylläisyys vallitsevat.

HERÄTTÄJÄ-YHDISTYS
PL 21, 62101 LAPUA
Puh. (06) 433 5700
www.h-y.fi
www.herattajajuhlat.fi

Filosofi Fukuyama (1992) julisti heti kylmän sodan päätyttyä historian tulleen päätökseensä läntisen elämänmuodon voittaessa itäisen. Mutta tarina jatkuu. Kain ja Abel ovat yhä liikkeellä.

Kirkko ja kaksi elämäntapaa

Kumman puolelle, Kainin vai Abelin, kirkko on asettunut? Onko se asettunut omistajan vai vaeltavan nomadin puolelle? Vanha Testamentti kertoo vain vähän vaiheista, jolloin Israel on ollut asettuneena paikoilleen. Pääsääntöisesti kansa on ollut vaeltavaa, tai se on ollut pakotettuna vaellukselle. Näyttää myös siltä, että Uuden Testamentin perussävy on liikkeelle lähdössä ja matkalla olemisessä pikemminkin kuin paikalleen jäämisessä ja omistamisessa.

Jeesus puhui tämän maan ja valtakunnan rinnalle *toisen valtakunnan*. Hän kutsui sitä *Jumalan valtakunnaksi* (Mk 1:15). Se on toinen todellisuus tämän maan sisällä, rinnalla ja ympärillä (Luuk 17:20–21). Tämä todellisuus on ”hyvän sanoman”, evankeliumin valtakunta. Tämä valtakunta on radikaali ja raju, sillä se ei perustu rajoihin, se ei mittaa ihmisen arvoa onnistumisilla (Mt. 21:31) tai omaisuudella (Mt. 19:24; Mk 10:23; Lk. 18:24), se nojaa lapsen kaltaiseen luottamukseen (Mk 10:14–15). Jumalan valtakuntaa ei voi määritellä eikä vangita, se tuntuu pitävän kiinni köyhimmänkin oikeudesta olla valtakunnan täysivaltainen jäsen (Lk. 6:20). Siinä missä muut valtakunnat lakeineen ja oikeuksineen ovat rajallisia, on Jumalan valtakunta ytimeltään rajaton. Armo on rajaton.

Kirkko instituutiona Euroopassa on pitkään kuulunut omistajien puolelle. Sillä on ollut yhteiskunnissa keskeinen asema ja paikka. Noin 500 vuotta sitten reformaation omaksuneet kuninkaat takavarikoivat kirkon maita ja mantuja. Tästä huolimatta kirkon asema turvattiin. Seurakunnat ovat rakentuneet maantieteellisesti rajatuille alueille. Kirkko on voinut kehittää rakenteitaan toteuttaakseen perustehtävänsä uskon ja rakkauden yhteisönä.

Eryteisesti viimeisten vuosikymmenten aikana kirkko on Euroopassa menettänyt nopeasti paikkansa ihmisten elämänyhteisönä ja elämänmuodon jäsentäjänä. Kirkolle omaisuudesta ja omistamisesta on tullut taakka, jota se ei jaksakaan enää ylläpitää ja kantaa. Muutamissa Pohjois-Euroopan maissa kirkot ovat myynnissä ja muuntuvat toisten uskontojen käyttöön.

Suomessakin aikaisempien sukupolvien paikkauskollisuus kirkossa on vaihtunut vaeltavaksi elämäntavaksi. Ihmiset äänestävät helposti jaloillaan, he ovat instituutiokielteisiä ja rakenneallergisia. Markkinatalouden opit ovat muuttuneet osaksi käyttäytymistä. Nykyajan nomadius ei kunnioita enää instituutioiden tai valtioiden rajoja. Nomadi saattaa luonnostaan välttää sitomasta itseään tavaraan tai omaisuuteen, paikkaan tai instituutioihin. Hän saattaa tehdä instituutioiden näkökulmasta nopeita ja yllättäviä liikkeitä aivan joukkopakoon asti.

Niin kirkolla, herännäisyydellä kuin muillakin hengellisillä liikkeillä on taipumus luoda pysyviä rakenteita ja ulkoisia muotoja. Lisäksi kiusaus on uskoa, että ennen kaikki oli paremmin. Tästä syystä me ihmisinä, yksityisinä kristittyinä, kirkkona tai liikkeenä katsomme mieluummin taakse- kuin eteenpäin.

Kirkko instituutiona joutuu asettumaan itsetutkistelun peilin eteen. Sen on löydettävä uudelleen oma luonteensa evankeliumin kuuluttajana tilanteessa, jossa omistamisen, paikkojen ja vaeltamisen väliset rajat ovat sekavat ja hämärät. Kirkko ei voi nojata vahvaan taseeseensa ja vaikuttavaan menneisyyteensä. Sen on löydettävä yhä uudelleen *Jumalan valtakunnan kansalaisuuden ydin*. Sen on kutsuttava ja koottava kaikenlaisia ihmisiä. Rikas ja köyhä, arvostettu ja halveksittu, aikuinen ja lapsi, onnistuja ja epäonnistuja kutsutaan samaan joukkoon. Tämän saman itsetutkistelun eteen meitä kutsuu myös Kainin ja Abelin todellisuus.

HERÄTTÄJÄ-YHDISTYS
PL 21, 62101 LAPUA
Puh. (06) 433 5700
www.h-y.fi
www.herattajajuhlat.fi

Herättäjäjuhlat, seurat, ovat nomadien, vaeltajien leiri: juhlat rakentuvat taivasalle, teltat pystytetään, rakenteet ovat väliaikaisia. Nyt penkit on aseteltu Vantaalle, mutta jo kohta muualle. Talven mittaan seuratalosta toiseen ei kulje paljoa rekvisiittaa, vain kenties kyläyhdistyksen kahvinkeitin, kupit, asetit ja tarjoiluastiat. Mikä nomadeilla kulkee matkassa, on Siionin virret. Kirja mahtuu taskuun ja se luo yhteisen ohjelman muuten vaihtuvalle ympäristölle.

Merkit otsassa

Kirkon oma historia, ja etenkin sen perusdokumentti Raamattu, sisältävät vahvan kuvauksen yhden maan ja kahden kansalaisuuden ongelmasta ihmisen ongelmana. Ihmisen on vaikea olla ihmisiksi ihmisten kesellä. Kyse on kristillisellä kielellä ilmaistuna synnin todellisuudesta. Eikä kyse ole vain uskonnollisesta kuvakielestä. Vuosi sitten alkanut Euroopan pakolaiskriisi on tehnyt asian varsin selväksi jokaiselle. Kain ja Abel ovat jälleen valinnan edessä. Me olemme valintojen edessä. Näemmekö me toisessa ihmisessä perimmältään Jumalan kuvan? Niin Kainissa kuin Abelissakin?

On ollut merkittävää, että kirkko ja eurooppalaiset kansakunnat ovat jaksaneet pitää yllä toivoa. Ei ole vain puhuttu ja julistettu, vaan on toimittu. Pakolaisuus ja ihmisten pakon edessä syntyvä nomadius ovat tuskin ohimenevä asia. Se voi olla yhä voimistuva todellisuus. Tämä haastaa niin Eurooppaa kuin muutakin maailmaa tarkastelemaan rakenteitaan.

Ihmisoikeudet eivät ole viime kädessä itsestään selviä tai ”pakottavia” noteerattaviksi. Ne ovat riippuvaisia siitä, miten joka päivä kaikissa ratkaisuissaan yksilöt, yhteisöt, kansakunta ja kansojen yhteisöt ottavat turvapaikkaa hakevia muukalaisia keskelleen. Kristillisessä perinteessä pakolaisuuden ja suojelun teema alkaa jo Raamatun alkulehdiltä, kun veljesmurhaa pakeneva Kain harhailee ja pelkää tulevansa tapetuksi. Hänen otsaansa Jumala piirtää merkin, että kuka Kainin kohtaakin, ei saa häntä tappa. Ihmisoikeuksia on puhuttava joka päivä auki. Ne eivät synny itsestään.

Ihmisyiden tunnistaminen ja tunnustaminen lähtee ”Kainin merkistä”. Se on piirretty jokaisen ihmisen otsaan. Kristityn otsaan on lisäksi piirretty kasteessa ristinmerkki. Se vakuuttaa meille kaikille, että Jumala ei kosta. Jumala tunnistaa ja Jumala tunnustaa luomansa ja lunastamansa ihmisen.

Siksi myös me olemme vapaat tunnistamaan jokaisessa vastaan tulevassa ihmisessä Jumalan luoman ihmisen, jonka otsaan — karkotettunakin ja harhailevana — on kirjoitettu Kainin merkki (1. Moos. 4:14-15): Tässä on ihminen, pidä hänestä hyvää huolta.